Gorenjski slavček.

Lirično-komična opera v dveh dejanjih.

Spisala

Lujiza Pesjakova in **Emanuel Züngl.**

Uglasbil

Anton Foerster.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Národna Tiskarna".

1896.

Osebe:

Majda, vdova	Mezzosopran.
Minka, nje hči	Sopran.
Franjo	Tenor.
Chansonette	Bariton.
Ninon, njega soproga	Mezzosopran.
Štrukelj, oskrbnik	Bas.
Rajdelj, pisar	Tenor.
Lovro	Bariton.
Krčmar	Bas.

Sèl.

Vaščanje.

Dejanje se vrší na Gorenjskem blizu Bleda pred letom 1848.

Prvo dejanje.

Na vasi. Spredaj na desni krčma, pred njo košata lipa, pod lipo miza in klop. Na levi drevje. V ozadji holmec, s katerega pelje cesta na prizorišče. V dalji se vidi Triglav.

Prvi prizor.

Kmetje (s kosami. Gredó na polje.) **Lovro.** (Pozneje) **Franjo.**

Moški zbor.

Gorenjci ljudje smo veseli
Dežele premile, ljubé;
Zakaj ne bi vriskali, peli,
Saj pônos nam dviga srcé.
Kje take planjave,
Kje take višave,
Kje čar je prirodni takó razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

Gorenjci sinovi udani
Dežele smo krasne, svetlé;

Ljubezen do doma naj hrani
Na veke vsaktero srcé.
Kje take lepote
In toli krasote,
Kje čar je prirodni takó razodet?
Nikjer! Le gorenjski ima vse to svet!

(Kmetje odidejo. V ozadji se oglasi Franjo.)

Drugi prizor.

Lovro. Franjo.

Franjo (na holmci).

Nikjer!

Lovro.

Čul sem prej, takó se mi je zdelo,
Tam v daljavi znan mi glas.

(Franjo se pokaže v ozadji na griči.)

Kaj vidim? — Franjo tu, naš Franjo!
Je li možno? — Zdravstvuj,
Dragi, na domači zemlji!

Franjo (pride hitro z griča in objame Lovra).

Hvala, Lovro ljubi! Veselí me,
Da mi prvi ti si pred očmí,
Lep pomen to za prihodnost! Dragi,
Si li srečen, zdrav? Kakó godí
Starišem se tvojim? Moje davno —
Žalibog — pokriva hladni grob.

In kaj Minka dela, Minka moja,
In nje mati in vsi ljubi znanci?

Lovro.

Le počasi, dragi, le počasi!
Kákov to vprašanj brezmejni broj!
Kakor mene, razveselil bode
Tudi druge znance prihod tvoj.
A da jih preveč ne iznenadiš,
Da obvestim prej jih, to dovoli!

Franjo.

Kakó hrepenim jaz po ljubici svoji,
Le ona jedina živí v misli moji.

Lovro.

Od svojih željâ mi peruti posodi,
Da k ljubici tvoji prej pot me privodi.

(Odide.)

Tretji prizor.

Franjo.

Veselje in rádost,
Domá sem, domá!
Brezmejna mi sreča
Zdaj v srci igrá.
Triglava pozdravljam
Višavo lepó

In skoro uklanjam
Kolena pred njo.
Orjaško se dviga
V oblake svetlé,
Ponos je in dika
Slovenske zemljé.
Podobe mamljive
Visoki je čar
Navdušil mi srce
V tujini vsekdár.
In — sreča, veselje —
Nji blizu sem zdaj,
In spet domovine
Obdaja me raj.
In Minka? Vedno nosim v srci jo ljubečem,
Naj njo bi prvo moje srečale očí!
Pa tiho! Tamkaj nekdo bliža se, a nečem,
Da mene sreča človek, ki nič všeč mi ni.

(Stopi za lipo.)

Četrti prizor.

Minka (pride od leve z grabljami in s srpom). **Prejšnji.**

Minka.

Nebeško solnce trosi
Nadéjo mi v srcé,
In klasje in cvetice
O sreči govoré.

Oj, danes sem vesela,
Da davno ne takó
In vedno premišljujem,
Kaj se zgodilo bo.
Skrbí, solzé in toga
V tem hipu so prešlè —
O, solnce, klasje, cvetje,
Povejte, kaj mi je!

Franjo (stopi izza lipe).

Je li možno? — To je moja Minka!

Minka.

Bog nebeški! Vi — gospod, ti — Franjo!

Franjo.

Dà, dà! Franjo sem, nobeden drug,
Ali ti si druga — pravi angelj!
Lepa res si, Minka, vedno bila,
Take nisem se nadejal te.
Kaj stidljivo nosiš zdaj glavico!
Rajši name glej in mi povej,
Si li kdaj spominjala se mene,
Ali pa si pozabila me!

Minka.

Ali se pozabi v ostri zimi
Ljubo solnce, mila nam pomlad?
Mogla li pozabiti bi tebe,
Tebe, ki si smrti me otel?

Ko sem majhna deklica še bila
In planine sem nad vse ljubila,
Vidim cvetko vrh skaline sive,
Stegnem roko, noga zdrsne, ah — in —

Franjo.

Jaz za tabo planem smrtno zbegan,
Cvetka si najlepša mi v naročji.

Minka.

Ki brez tebe bi zvenela v brezdnu.

(Zase.)

Danes pa gotovo vse bo dobro.

Franjo.

Kaj imaš na srci, kaj skrbiš?

Minka.

Čakaj le, ne káli sreče mi!
Že zgodilo
Se je milo
Čudo, in sedaj vse vem,
Kaj veselo
Se unelo
V prsih: upati še smem!

Franjo.

Lepša, zala
Je postala,
Kakor bila prešle dní,

In čutilo
Se premilo
V srci meni zdaj glasí.

Minka.

Kaj mislim? Skoro pozabila
Na mater sem ljubó,
Zdaj moram iti, moj prijatelj,
Naj čuva te nebó!

Franjo.

Ostani tukaj! O, ne hodi,
Ne pústi me nikar!
Ne čutiš li, da nama vzhaja
Preblage sreče žar?
Predraga, tebe ljubim
Jaz s srčno vso močjó,
Dà, ljubim te, saj v tebi
Vse druži se lepó.
Žarečo zoro ljubim,
Ki svetla je, kot ti,
In solnce, ki odseva
Iz tvojih mi očíj.
Vonjavo ljubim rože,
Sladkà kot tvoj je dih,
In slavčka pesmi lepe,
Saj ti glasiš se v njih.
Vse ljubim, kar na zemlji
Resnično je lepó —
In vender nič ne ljubim,
Kot tebe le samó.

Minka.

O, sladkost glasov,
Svet je zame nov!

Franjo.

Ljubim, ljubim te,
Ti si moje vse!

Oba.

Ne morem izreči,
Ne z umom doseči,
Kar čutim gorkó.

Franjo.

O, reci, predraga,
Da čustvo premaga
Z besedo sladkó.
O, prosim te.

Minka.

Zdaj pústi me!

Franjo.

O, reci mi!

Minka (tiho).

Jaz ljubim te!

Franjo.

Presrčno dete si nebá
In moja boš na veke —

Minka.

Dà!

Franjo.

O, da bi vedela, premila,
Da meni srečo si odkrila;
Usliši prošnjo mi srcá,
Izreci glasno sladki „dà“!

Minka (vedno glasneje).

Dà, dà, dà, dà!

(Zbeží.)

Peti prizor.

Chansonette in **Ninon** (prihajata s holmca). **Prejšnji.**

Chansonette.

Prelepi »a«, prelepi »a«,
O la belle, tendre voix!

Ninon.

Mais je ne puis vous suivre —

Chansonette.

Pardon, je suis tout ivre —

Ninon.

À la tête vous est monté, ma foi —

Chansonette.

Oui, madame, ce son précieux, cet »a«.

Ninon.

Où est donc ce grand trésor,
Plus précieux encore que l' or?

Chansonette.

Où il est? Mon Dieu,
Est — ce que je le sais?
(Zagleda Franja.)
Ah violà monsieur!
Povejte mi, kje je?

Franjo (pokaže na srce).

Le tu živí,
Le tu glasí
Se vsaki čas
Preljubi glas.

Chansonette.

Kaj? — Čudo ti svetá!
Pa krasni, čisti »a«
Bil je sopran
Izvrsten in izbran.

Franjo.

Sopran, tenor ali bas —
Le moj je lepi glas.
(Vesel odide.)

Ninon.

Mon Dieu, le pauvre, il est fou!

Chansonette.

Visoki »a« ne daje mi mirú!

Šesti prizor.

Krčmar (pride iz krčme). **Prejšnja.** (Pozneje) **dekleta.**

Krčmar.

Dober dan, gospod!
V kuhinji na ražnji slastna
Že pečenka se vrtí,
In kokoška čaka mastna,
Da si kdo je poželí —
Take ni drugod!

Chansonette.

Hvala lepa! To preveč bi bilo;
Košček kruha dajte le
Z maslom mi surovim za kosilo.

Krčmar.

Tudi prav, gospod!
Lahko z maslom vam postrežem,
Saj obilo ga imam,
Kruha poleg še narežem,
Saj nikjer ni, dobro znam,
Takega drugod!
(Hoče iti.)

Chansonette.

Prej povejte mi, katera
Deklica takó prepeva.
Da nje sladko petje
Srce mi ogreva?

Krčmar.

Vse mladenke naše pojejo lepó,
Pesmi njih zvenijo čisto kot srebró.
Glejte, ravno semkaj
Stopajo vesele;
Le recite jim, gospod,
Pa vam bodo pele.

Chansonette.

Ko bi slavček bil med njimi!
Sèm, dekleta! Bog vas sprimi!

(Dekleta prihajajo.)

Dekleta.

Kaj li je? Kaj hočete gospod?

Chansonette.

Allons, allons, deklice moje,
Glase povzdignite zdaj svoje,
Rádost naj srcé uživa,
Če med vami slavček prebiva.

Dekleta.

Slavček, oj, hahaha,
Slavček, gospod?

V hosti je, hahaha,
Nikjer drugod.

Chansonette.

Allons, allons i. t. d.

Dekleta.

Hahaha!

Chansonette.

Chut, chut! V smehu malo, deklice, stojte
In — nu — kar je, zapojte!

Dekleta.

Že priletela ptičica,
Oj, drobna ptica pisana,
Že sedla je na lipico,
Zapela lepo pesemco.

Chansonette.

Chut, chut!

Dekleta.

Kaj se jezite?
Národna pesem je, vse jo častí,
Vsak se med nami je razveselí.

Chansonette.

Très bien! Takó! Très bien come ça!
Slišal še rad visoki bi »a«.

Dekleta.

A, a, a, a.

Chansonette.

Višje, višje, oj, oj!

Dekleta (se vzpenjajo na prste nog).

A, a, a, a.

Chansonette.

Takó! In zdaj »be«.

Dekleta.

Be, be, be, be.

Chansonette.

Strašno, strašno, chut, chut!

Dekleta.

Be, be, be, be.

Chansonette.

Chut, chut, chut!

Dekleta.

Hahaha, hahaha, čudne gospode!
Vidite, kaj li v možgane ga bôde?
Slavčevih glasov prišel je iskat —
S tega bi v petji izkusil nas rad.

Chansonette.

Ô mon Dieu, ô mon Dieu, kam se je deti?
Nikdar ne bodete znale zapeti.
Raskavi glasi, hripavi samó —
Kje je moj slavček, ki pôje sladkó?

Dejte, katera zapeti zná,
Da segla bi pesem do srcá?

Dekleta (jedna za drugo).

Jaz, jaz, jaz.

Chansonette (prime se za ušesa).

Chut, chut, chut!
Jedna le — par exemple ta le, ta!

Deklè.

La, la, la, la.

Chansonette.

Dosti, nu, kaj znate ve, nu, kakó?

Dekleta.

Me pogodimo vse takó:
La, la, la, la.

Chansonette.

Dosti, chut!

Dekleta.

Hahaha! i. t. d.

Chansonette.

Ô mon Dieu! i. t. d.

(Dekleta odidejo.)

Sedmi prizor.

Prejšnja. (Pozneje) **krčmar.**

Chansonette.

Žàl, med njimi slavčka ni!
Bog sam vedi, kje on biva,
Kod se z glasom svojim skriva?

Ninon.

Vous devenez drôle avec votre »slavček«.

Krčmar (prinese maslo in kruh).

Dober tek, gospod!
Kmalu še s pečenko dobro
Lahko tu postrežem vam.
(Ozrè se.)
Glejte oskrbnika tam,
On prihaja tudi k nam —
Pač debel gospod!

Osmi prizor.

Štrukelj (koraka počasi. Za njim skače) **Rajdelj. Prejšnji.**
(Ninon gleda skozi lorgnon in se bavi s Chansonettom.)

Rajdelj.

Le hitro, zdaj se bliža —

Krčmar.

K nam dôli se poniža
Naš oskrbnik rejeni —

Rajdelj.

In silno, silno leni.

Štrukelj (se ustavi, roko dene na uho, kakor delajo gluhi).

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj (se mu klanja).

Jaz pravim: prepošteni!

Krčmar.

Skrbí še ne pozná —

Rajdelj.

Kje vender jih ima?

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj.

Da ste možak duhá.

Krčmar.

Ž njim je njegov pisar —

Rajdelj.

Najbolj nesrečna stvar.

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj (se mu globoko klanja).

Hvaležen vam vsekdár.

Minile so težave,
Pa zame okrepčave
Na mizi ne stojé,
Ker sam gospod jih sné.

Krčmar.

Prestala sta težave,
In slastne okrepčave
Na mizi že stojé,
Da vaju razvedré.

Štrukelj.

Minile so težave,
In zame okrepčave
Na mizi že stojé,
Da mene razvedré.
Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj.

Vam blago je srcé.

Štrukelj (pokaže na Chansonetta in Ninon).

Kaj vidim tukaj, Rajdelj?

Rajdelj.

Mendà sta tujca dva.

Štrukelj.

Po tvoji misli, Rajdelj?

Rajdelj.

Gospod je in gospá.

Štrukelj.

Namesto mene se pokloni.

Rajdelj (se skakaje Ninoni globoko priklanja).

V imenu oskrbnika,
Ki je graščini dika.

Krčmar. Chansonette.

Dika, dika.

Rajdelj.

Dà, dika, dika, dika.

Chansonette.

Dvojica ta me mika, hahaha,
Ker smešnosti je slika, hahaha!

Krčmar.

Dvojica ta ga mika, hahaha,
Ker smešnosti je slika, hahaha!

Rajdelj (jezno).

V imenu oskrbnika,
Ki je graščini dika —

(Ponižno.)

Poklanjam se vam zdaj, gospá,
Ponižnega srcá, srcá.

Ninon.

Que veut donc dire cela?

Chansonette.

Ces sont deux fous, haha!
Presmešna sta oba.

Ninon.

Ces sont deux fous, ma fois!

Rajdelj (kaže na Štruklja).

Oho, presmešen je le-ta, haha!

Krčmar.

Presmešna sta oba, haha!

Rajdelj (Chansonettu).

V imenu oskrbnika,
Ki je graščini dika i. t. d. —
Poklanjam se vam prelepó
In svojo dam rokó, rokó.

Chansonette.

Kakó sem vam hvaležen
Za tak poklon prenežen!
Soproga moja, tudi jaz
Zahvaliva iskreno vas.

Ninon.

Que veut donc dire cela? i. t. d.

(Krčmar naglo odide. Kmalu prinese pečenko in vino.)

Deveti prizor.

Prejšnji. (Pozneje) **Minka.**

Krčmar.

Takó! Pečenka tu je z vinom.
Naš oskrbnik tam že oglaba;
To vem, da z mano gosti vsi
Kàj zadovoljni bodete.

Chansonette.

Nikdár se prej ne zadovoljim,
Doklèr ne čujem zopet slavčka.

Krčmar.

Kaj, slavčka?

Chansonette.

Da, slavčka —
Deklè, ki je prej prepevalo
Zvenečo pesem.
Zeló bi vam hvaležen bil,
Ako bi mi povedali,
Kdo neki ta je deklica.

Krčmar.

Ej, kdo li drugi to bi bil,
Kot rajnega kovača hči;
Ta vrli slavček Minka je,
Ubožno, lepo to deklè.

Chansonette.

O, ko bi jo zagledal spet!

Krčmar (zase).

Kakó je vender zanjo vnet!

Chansonette.

O, ko bi jo zagledal spet!

Krčmar.

Saj dostikrat tod mimo gre.
Zdaj oprostite, moram iti,
Gospod oskrbnik čaka v hiši.
(Odide v hišo.)

Chansonette.

On pravi, da ubožna je.
Hm, ko bi to spoznala le,
Da hrani v grlu tak zaklad!
Med svet bi iti morala,
Da svet bi ves očarala.
(Za prizoriščem zapoje Minka: »O njem . . .«)
Kaj čujem? To je njeno petje!

Ninon.

Qu' avez-vous encore?

Chansonette.

Chut! Silence!

Minka (za prizoriščem).

O njem se je sanjalo
Mi često, često že,
Po njem le hrepenelo
Od nekdaj je srcé.

Chansonette.

Kaj čujem? — Spet prelepi glas —
Kakó njegov me čara kras!

Minka.

In našlo ga je — sreča!
Najlepši ta je dan,
Ko so cvetoči logi,
Ko je cvetoča plan.

Chansonette.

Poslušal rad bi noč in dan,
Kar pôje angeljski sopran.

Minka.

Pojó mi drobne ptice
Zdaj pesmi vse nové;

Kakó so zacvetele
Cvetice zdaj mladé!
In on! — Izrekel dragi
Besedo je samó —
Ta misel sladka blaži
In dviga me v nebó.

Ninon.

Son coeur s' abreuve de joie.

Chansonette.

Eh bien, qu' en dis tu, toi?

Ninon.

En verité, la voix est belle —

Chansonette.

Silence, on vient, c' est elle!

(Minka stopi na prizorišče. Ko zagleda tujca, hoče naglo oditi.)

Ne boj se, dèkle, stopi bliže,
Tvoj glas je čudovito lep!

Minka (v zadregi).

Gospod, vi ste me poslušali?

Chansonette.

Poslušal pač in sklenil sem,
Da bodem ti nasvetoval,
Če hočeš z mano iti v svet:
Tam izobrazila boš glas,
Ki me prevzel je njega kras.

Minka.

Ne úmem vas, gospod!

Majda (kliče za prizoriščem).

Čuj, Minka!

Minka.

Mati kliče.

(Hoče ji naproti.)

Deseti prizor.

Majda. Prejšnji.

Majda.

Minka, vse je izgubljeno!
Ako upniku še danes
Jaz dolgú ne plačam,
Jutri hišo mi prodá!

Minka.

Danes? Kje li novcev vzeti?

Majda.

Bog to znaj!

(Z rokami si zakrije obraz.)

Chansonette (stopi k Majdi).

Povejte meni,
Žena, vse odkritosrčno,
Morda lahko vam pomagam.

Majda.

Préveč je, da bi pomogli;
Toda bodi — vse povem.
S hčerko sem živela v koči:
Smrt mi je možá pobrala,
Sin pa je k vojakom šel.
Slušal mojih ni naukov
In zašel je v slabo družbo,
Storil je krivično delo,
In goldinarjev sem dvesto
Dati morala, da ni
V ječo bil obsojen.

(Joka.)

Chansonette.

Potolažite se, mati!
Minka lahko vam pomaga,
Ako hoče z mano iti,
Da se v petji izobrazi.

Majda.

Kaj, gospod? Odločno rečem,
Da jedinega otroka
Ne pustim od sebe v svet!

(Objame Minko in jo pritiska na srce.)

Chansonette.

Préveč, mati, se bojite,
Saj se le za kratek čas
Minka posloví od vas.

Kadar petje nje zasluje,
Svet z bogastvom jo obsuje.
V bedi tukaj zdaj živite,
Potlej več ne bo takó,
Lahko vam živeti bo.

Minka (je doslej premišljala)

Pojdem, mati,
Up me je objel:
Hči naj vrne,
Kar vam sin je vzel.
Vse bo bolje,
Pride čas vesel.

Majda.

Gorjé, me zapustila bo!

Chansonette.

Dobro, Minka, prav takó!
Tu goldinarjev je dvésto,
Taliji se skaži zvesto?

Kmalu te ljubeč ogreval
Muzin bode sveti dom,
Gorko hvalo meni peval,
Ki te v njega vpeljal bom.
In občudoval zavzeti
Tebe pevko bode svet,
Ko umetnosti prevneti
Ti najlepši bodeš cvet.

Modra bodi, hčerka zvesta,
Daj mi, deklica, rokó,
Lepa Minka, pojdi v mesta,
Kjer ti lovori cvetó!

Jednajsti prizor.

Franjo. Lovro. Prejšnji. (Pozneje) **Rajdelj. Štrukelj.**

Minka (zagleda Franja, strahoma).

Sèm gre Franjo, kaj poreče?

Franjo (vesel).

Bog vas sprimi, draga mati!
Ravno k vam sem bil namenjen,
Da pozdravim vas. Kaj vidim?
Solzno vaše je okó.

Majda (mu podá roko).

Dobro došel na domovja
Svojega prekrasnih tleh!
Ti bolest umel boš mojo,
Ki obhaja me sedaj,
Ko se hči od tod poslavlja.

Franjo (bolestno).

Bog nebeški, Minka pojde?

Majda.

Zapustiti hoče dom,
Želja jo v tujino žene;
Ah, kakó boli to mene —
Kaj počela sama bom?
Upnik me podí iz hiše;
Da še danes plačam dolg,
Dal gospod mi je denarja,
Hči zató pa mora ž njim,
Da bo svetu ona pela.
Zapustiti hoče dom i. t. d.

Franjo.

Oh, to zame je nesreča!

Minka.

Gorjé, oh, zapustila
Preljubi bodem kraj,
In rádost mi presladka
Ne vrne se nazaj.

Franjo.

Oh, mene zapustila
Vsa sreča bode ž njo,
Kakó živim naj srečen,
Če izgubim nebó?

Lovro. Chansonette.

Odšel bo slavček mili,
Drugod on bode pel;

O, slavček, ljubi slavček,
Kaj nisi mi vesel?

Minka.

Gorjé, oh, zapustila i. t. d.

Franjo.

Oh, mene zapustila i. t. d.

Lovro. Chansonette.

Vesela bodi, deva,
Peljala boš se v kraj,
Kjer tebe pričakuje
Časti in slave raj.

Ninon.

L' aimable va rejoindre
Un avenir brillant.
Mais elle n'est pas joyeuse —
La pauvre, pauvre enfant.

Štrukelj (z Rajdljem v ozadji).

Rajdelj, kaj bode li to?

Rajdelj.

Hm, kuje se nekaj skrivno.

Štrukelj.

Vse mi natanko zvedi!

Rajdelj.

Bodem takoj na sledi.

Franjo.

S teboj se ločiti moram sedaj.

Minka.

Mili vas Bog očuvaj sam!

Majda.

Otrok moj!

Minka.

Oh, mati!

Franjo.

Gorjé mi!

Minka.

Vrniti
Kmalu nadejam spet se k vam.

Majda. Franjo.

O, vrni skoraj spet se k nam!

Lovro.

Očí prepolne solz imam.

Chansonette.

Zdaj oče tvoj jaz bodem sam.

Štrukelj.

Kaj blebetajo ti ljudjé?

Rajdelj.

To naglo zvem, kaj govoré.

Minka.

Gorjé, oh, zapustila i. t. d.

Ninon.

L' aimable i. t. d.

Majda.

Oh, Minka, potovala
V neznani bodeš kraj,
Jaz tukaj bom ostala,
Kjer cvel je nama raj.

Franjo.

Oh, mene zapustila i. t. d.

Lovro. Chansonette.

Vesela bodi, deva i. t. d.

Rajdelj. Štrukelj.

Dozdeva se mi čudno,
Kar skupaj tam kujó,
Zdaj treba je paziti
Na vse, kar ti pletó!

(Zavesa pade.)

Drugo dejanje.

Prizorišče kakor v prvem dejanji.

Prvi prizor.

Fantje in dekleta (pridejo s holmca s poljskim orodjem, katero se rabi ob žetvi. Dekle nese venec, spleten iz žitnih klasov, drugi stopajo pojoč za njo).

Mešani zbor.

Povijamo venec
Iz žitnih klasóv,
Pospravljamo s polja
Nebes blagoslov.
Obilo poplačan
Naš trud je in znoj —
Zahvalo vsak Bogu
Iskreno zapoj!

Moški zbor.

Sijaj, sijaj, solnčece,
Oj, solnce rumeno!

Ženski zbor.

Kakó bom s'jalo solnce,
K' sem vedno žalostno!

Moški zbor.

Solnce zgodaj gôri gré,
Deklice jokajo.

Ženski zbor.

Ker rade bi ležale,
Pa vstati morajo.

Bariton-solo in moški zbor.

Boš me, dèkle, rado 'melo,
Ko bom nosil suknjo belo,
Sabljico pripasano,
Puško pa nabasano?

Moški zbor.

Delaj, dèkle, delaj šopek
Za to pot prežalostno!

Mešani zbor.

Saj ga bodem (bode) naredila
Z rožmarina lepega.

Sopran-solo in ženski zbor.

Jaz bi te že rada 'mela,
Če bi te le reva smela,
Pa mi očka branijo,
K' 'maš premajhno kajžico.

Moški zbor.

Nimam žene zaročene,
Imam dèkle ljubljeno.

Mešani zbor.

Ona lepa je kraljica
Tvoja (moja) prava ljubica.

Bas-solo.

Glej, glej, kak' mimo gre,
Še ne pogleda me!
Ti boš pustila me,
Jaz pa tebe.

Ženski zbor.

Mizo sem ribala,
Fantom sem migala,
I jop, jop, migala,
I jop, jop, jop!
Kuh'njo pometala
Fantom obetala,
I jop, obetala,
I jop, jop, jop!

Sopran-solo in mešani zbor.

Ne grem (gre) domu, ne grem (gre) domu,
Sem (je) žejna premočnó.
Kikeljco prodala bom (bo),
Da za vince dala bom (bo).

Sopran - solo.

Jeden po cesti gre,
Nima klobuka,
Jaz sem pa mislila,
Da je moj Luka.

Alt - solo.

Fantič po mestu gre,
Nese piščance,
Jaz sem pa mislila,
Da je moj France.

Mešani zbor.

France, France!

Tenor - solo.

Mi ptica zapoje,
Pa sam ne vem, kje,
V zelenem gozdiči,
Na vej'ci sedé.

Mešani zbor.

Drumladi! Drumladi!

Zdaj pa veseli vsi,
Tralalala,
Pesem zapojmo mi,
Tralalala,
Od vinca sladkega,
Kot solnce čistega,
Tralalala!

(Ples. Po plesu odidejo v gostilnico.)

Drugi prizor.

Lovro. Rajdelj. Štrukelj. (Nastopijo drug za drugim.)

Pst, zdaj molčimo,
Da ga v rokah udržimo!
Če se modro mu nastavi,
Zanke z vrata ne odpravi,
Nič ne žugnimo,
Pst, utihnimo!

Lovro.

Kadar si ga ulovimo —

Rajdelj.

Pa k sodišču ga ženimo.

Lovro.

Sodec mu težak —

Rajdelj (pokaže na Štruklja).

Bodi ta bedak.

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj.

Da ste učenjak.

Lovro.

Kaj sedaj nam je storiti?

Rajdelj.

Iz vasí ga zapoditi!

Lovro.

»Naj te nese vrag!«

Rajdelj.

Rekel bo bedak.

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj.

Da ste korenjak.

Vsi.

Če se modro mu nastavi i. t. d.

Rajdelj.

Vse dobro! Ali kam s tem oslom?
(Pokaže na Štruklja.)

Štrukelj.

Kaj praviš Rajdelj?

Rajdelj (Štruklju v uho).

To gospod,
Da križ je velik s takim poslom. —
(Štrukelj z glavo pritrjuje.)

Lovro.

V gostilno pojdimo in čujmo!

Rajdelj (pokaže na Štruklja).

Kakó bo gluhi čul bedak?

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj (Štruklju v uho).

To, gospod,
Želim, da vzel bi tujca vrag.
(Štrukelj se smeje.)

Lovro.

Od tod, nekdo prihaja! Tiho!

Vsi.

Pst, zdaj molčimo i. t. d.
(Oprezno odidejo v gostilnico.)

Tretji prizor.

Majda. Minka.

Majda.

Hčerka moja, meni je hudó,
Dala bodem ta denar nazaj.

Minka.

O, ne stôri tega mi nikar,
Božja ti pomoč je v sili, znaj!

Majda.

Milostinje raje bom prosila
In oskromno s tabo, hčerka, žila.

Minka.

Ne govôri mi takó! Naj grem!
Boljše bode potlej, dobro vem.
O, ne plakaj, da še bolj hudó
Srca ne užali mi slovó!

Majda.

Bodi torej! — Blagoslov ti moj
Vsak korak v tujini čuvaj tvoj!
(Poljubi jo na čelo.)
Z Bogom, hčerka predraga,
Ti srčni moj zaklad;
Zvezda s teboj se blaga
Pomiče mi v zapad.
V žalosti bodem lila
Sama bridke solzé.
Kje li mi, hčerka mila,
Kje li mi bodeš, kje?

Minka.

Oh, pretežkó se ločim
Z vami jaz, mati vi!

Bogú vas priporočim,
On naj za vas skrbí.

Majda.

Oh, pretežkó se ločim
S teboj jaz, hčerka ti!
Bogú te priporočim,
On naj zaté skrbí.

Minka.

More kaj huje žgati,
Nego li to gorjé?
Morda vas zadnjič, mati,
Stiskam zdaj na srcé.
Nada je v meni blaga,
Priča nje tajni glas,
Da jaz še, mati draga,
Videla bodem vas.
Oh, pretežkó se ločim i. t. d.

Majda.

Oh, pretežkó se ločim i. t. d.

Četrti prizor.

Franjo. Prejšnji.

Franjo (obupno).

Zaman je vse, zaman! Ah, mati,
Ni moči ga pregovoriti.
Kaj bo sedaj? Kdo nam pomagaj?

Majda.

Le potolaži se mi, Franjo!
Ponudbo Minka bo sprejela,
Odpotovala s tujcem stran.

Franjo.

Kaj, Minka, ti boš to storila?

Minka.

Drugače, vidiš, ni mogoče!

Franjo.

Kakó v tem hipu čuti,
Kakó žaluje mi srcé,
S preljubo se ločiti —
Oh, koliko je to gorjé!
Slovesa sem bolest hudó
Obsojen jaz čutiti,
A v široki bi svet za njo,
Za njo le hotel iti.
Ljubezni sanje ve sladké,
Minile ste zarana —
Zakaj otroku je zemljé
Le kratka sreča dana?
Izhajal komaj svetli žar
Presladke mi je nade,
A že togotni ji vihar
Ugasnil iskre mlade.
Pokopal rad bi v grobu nje
Srcé otožno svoje.

Kaj, Minka, blesek je zemljé
Brez družbe meni tvoje?
(Minka ga objame.)

Peti prizor.

Chansonette. Ninon. Krčmar. Kmetje. Prejšnji. (Potem) **Lovro. Rajdelj. Štrukelj.**

Chansonette.

Allons, mes enfants,
Zadnji že je čas.
(Lovro, Rajdelj in Štrukelj prihité iz krčme.)

Rajdelj.

Stojte!

Štrukelj.

Stojte!

Rajdelj.

V imenu
Zakóna jaz prijemam vas.

Štrukelj.

Jaz prijemam vas.
(Splošno začudenje.)

Chansonette.

Kaj li more biti,
Kdo mi to pové,

Da od tod goniti
V ječo mene sme?

Majda. Minka.

Kaj to more biti,
Kdo odgovor zna?
In kakó zvršiti
Hoče stvar se ta?

Franjo. Lovro.

Htel bi zaslediti,
Kam vse to drží,
Če nam morebiti
Sreče ne rodí.

Rajdelj. Štrukelj.

Kar ta mož je pekel,
Pride vse na dan,
Kadar bode tekel
Iz vasí pehan.

Ninon.

Que cela veux dire,
Ça m' étonne beaucoup,
Ma foi, on conspire
Ici contre nous.

Chansonette.

Allons mes enfants,
Zadnji že je čas.

Rajdelj.

Stojte!

Štrukelj.

Stojte!

Majda. Minka.

Nov nam obrat je nastopil usode;
Komu opasnost in žalost pretí?
Sodba mu nagla vršila se bode,
Sreče največje mu vsakdo želí.

Chansonette.

Nov nam obrat je nastopil usode;
Komu opasnost in žalost pretí?
Sodba mi nagla vršila se bode,
Kaj li me čaka in kaj dohití?

Lovro.

Njemu obrat je nastopil usode,
Ljuta mu skrb se iz njega rodí,
Sodba zdaj smešna vršila se bode,
Svoboda njemu dovoljena ni.

Franjo.

Nov nam obrat je nastopil usode,
Njemu opasnost in žalost pretí,
Sodba mu nagla vršila se bode —
Oh, da le ž njo mi od tod ne zbeží!

Rajdelj. Štrukelj.

Njemu obrat je nastopil usode,
Ljuta mu skrb se iz njega rodí,

Če po pravici mu sojeno bode,
Potlej s sramoto naš kraj zapustí.

Ninon.

Quelle imprevue et facheuse aventure,
Qui pour nous peut-être finira mal,
Car tout le monde contre nous ci conjure,
A cause de ce bienfait si fatal.

Štrukelj.

Začni razpravo ti,
Dobro ne slišim jaz.

Rajdelj.

Ker ste to rekli vi,
Nadomestujem vas.
(Chansonettu.)
Vi, zatoženec! Vaše imé je?
(Hoče pisati zapisek.)

Chansonette.

Jules Jean Jacques Chansonette.

Štrukelj.

Kaj je to, Rajdelj?

Rajdelj.

Živih 'ma žab deset.
(Chansonettu.)
Stan?

Chansonette.

Maître de chant.

Štrukelj.

Kaj?

Rajdelj.

Mešetar na kant'. — Od kod ste?

Chansonette.

Iz Nice.

Štrukelj.

Od kod?

Rajdelj.

Iz — Žlice.
(Chansonette se smeje.)

Rajdelj

Pst, kdo bi se tukaj smijal?

Chansonette.

Kdo bi se tu ne smijal?

Štrukelj.

Tožba govorí,
Da ste zlobni vi,
Ker ste Minko tam
Hteli vzeti nam
Deve druge ž njo
Vi slepili ste,

Z laskavo lažjó
Jih lovili ste.
Ker storili to,
Odprite uhó,
Da razsodbo jaz
Vam povem na glas!

Rajdelj.

Monsieur — Živih 'ma žab deset.

Chansonette.

Pardon! Jules Jean Jacques Chansonette.

Rajdelj.

Molk zdaj! Mešetar na kant'.

Chansonette.

Pardon! Maître de chant.

Rajdelj.

Molk zdaj! Domá ste iz — Žlice.

Chansonette.

Pardon! Domá sem iz Nice.

Rajdelj.

Molk zdaj! Jaz zdaj govorim.
Molčite!

Štrukelj, za njim *Rajdelj.*

Mešetar na kant' —
Rojen v Žlici,

Ker krivi ste dejanj
Teh in takistih,
Po paragrafih zdaj
Onih in istih
Usojava se vam
Po zaslužilu
Dvesto frankov globe
V našem številu.
Potlej z biričem vi
Bodete gnani,
Danes ste zadnji dan
Tu in v Ljubljani!

Štrukelj.

Rajdelj, povedi zdaj te
Stvarí mu francoski!

Rajdelj.

Musié plačié globié
Dvesto frankié,
Et après adieu —
Partié! —

(Splošen smeh.)

Chansonette (užaljen Majdi in Minki).

To li dobrote so moje vračila,
Ki me do činov je blagih vodila?

Majda. Minka.

Naji, vas prosiva,
Nič ne dolžite,

Medve nedolžni sva,
Kar zdaj trpite.

(Minka vrne Chansonettu 200 gld.)

Majda. Minka. Franjo.

Nov nam obrat je nastopil usode,
Bridka nam žalost iz njega pretí,
Sodba mu nagla vršila se bode,
Ker je najblažji med vsemi ljudmí.

Chansonette.

Nov mi obrat je nastopil usode,
Meni le žalost iz njega pretí,
Sodba mi nagla vršila se bode,
Ki me sramotno od tod prepodí.

Lovro.

Nov mu obrat je nastopil usode,
Žalost zatorej srcé mi teží,
Sodba mu nagla vršila se bode,
Ki ga sramotno od tod prepodí.

Rajdelj. Štrukelj.

Nov mu obrat je nastopil usode,
Ljuta mu žalost iz njega pretí,
Sôd sramotil zakoniti ga bode,
Ki ga od tod trdosrčno spodí.

Ninon.

Quelle imprévue i. t. d.

Rajdelj. Štrukelj.

To sem mu dal!

Vsi drugi.

Vsem nam je žal!

(Chansonette in Ninon hitro odideta. Za njima drugi, samó Majda, Minka, Franjo in Lovro ostanejo.)

Šesti prizor.

Majda. Minka. Franjo. Lovro.

Lovro.

Delal sem krivično,
Saj mu je srcé
Vzgajalo resnično
Blage le željé.

(Odide.)

Minka. Majda. Franjo.

Delal je krivično,
Saj mu je srcé
Vzgajalo resnično
Blage le željé.

Majda. Franjo.

Rádost mi srcé preveva,
Ker ne gre od mene stran,

Dušo nádeja ogreva,
Da bo vstal mi sreče dan.

Minka.

Meni skrb srcé preveva,
Ker užaljen mora stran,
Saj le želja ga ogreva,
Da bi vstal mi sreče dan.
A bodi! Naša skrb je zdaj,
Da tujec blagi se pomíri.

Franjo.

To mislim. A kaj naj storimo?

Minka.

Že vem, in ti pomoreš mi.

Franjo.

Od srca rad, samó govôri!

Minka.

Do oskrbnika žene
Hvaležno me srcé
Da dém mu: nepoštene
Imel on ni željé.

Franjo.

Jaz pot mu bom zastavil,
H gostilni ga privel

In z vincem mu nazdravil,
Da bo vesel odšel.

Minka. Majda.

Ti pot mu boš zastavil,
H gostilni ga privel
In z vincem mu nazdravil,
Da rádosten bo šel.
(Obe odideta.)

Sedmi prizor.

Franjo. (Pozneje) **krčmar.**

Franjo.

Od veselja in radósti
V ples poskočil bi vesel,
Toda prej še zvest dolžnosti
Izvršim naj, kar sem del.
(Kliče)
Hej, krčmar, kod se mudite?

Krčmar (v hiši).

Kdo razsaja mi pred hišo?
(Pride iz hiše.)
Franjo tukaj? Kaj želite?

Franjo.

Vina hočem iz kletí,
Ki najbolj razvnema kri.

Tujcu bom nazdravil ž njim.
Da mu žalost prepodim.

Krčmar.

Gost najboljši moj odhaja,
Bog ve, ako še dospè.
Misel taka me navdaja:
Lovro ga zatožil je!

Franjo.

Mene tudi misel bega,
Da je Lovro storil to,
Ali ni mu hotel zlega,
Vse izteče se gladkó.

Oba.

Želja mi srcé navdaja,
Da bi poravnalo se.
Kar ga zdaj od nas odvaja;
Vem, da potlej spet dospè.

(Krčmar odide.)

Franjo.

Od veselja i. t. d.

Krčmar (prinese dve steklenici vina).

Tu je vino iz kletí,
Ki najbolj razvnema kri,
Kdor bo tujcu ž njim napil,
Žál v veselje bo prelil.

Osmi prizor.

Vaščanje. Chansonette. Ninon. Prejšnja. (Pozneje) **Lovro. Rajdelj. Štrukelj.**

Chansonette (ljudstvu, katero ga spremlja).

Zdravstvujte torej, dragi mi ljudje!

(Podaja možem roko, krčmarju:)

Zahvalim vas lepó, krčmar, za vse.

Krčmar (jokaje).

O, tolike zahvale nisem vreden.

Chansonette.

Na zdravje torej! Onim pa pozdrav,

(Ogleduje se.)

Pozdrav jim, ki jih tu med vami ni.

(Pogleda v ozadje, kjer se Lovro z Rajdljem in Štrukljem živo pogovarja).

Čas je prišèl, da se na pot odpravim.

Franjo (stopi k Chansonettu).

Dovolite, gospod, da za slovó
Na zdravje pijemo še čašo vina
In pojèmo, kot je pri nas navada.

Lovro (stopi naprej).

Napitnico zapojmo! Vina sem!

Zbor.

Napitnico zapojmo! Vina sem!

Franjo.

Bratje, kozarce nalijmo,
Krepko zdravico napijmo,
Naj domovina živí!
Kapljica draga
Žalost premaga,
Ona veselje budí.
Živi naš dom, tralala,
Vince, ti krepiš srcá!

Zbor.

Živi naš dom, tralala,
Vince, ti krepiš srcá!
(Trkajo in pijó.)

Franjo.

Bratje, kozarce nalijmo,
Čvrsto zdravico napijmo,
Deklice lepe, zdaj vam!
Vas in ženice,
Naše kraljice,
Dosti slaviti ne znam.
Živele vse, tralala,
Cvetke ste nam iz nebá!

Zbor.

Živele vse, tralala,
Cvetke ste nam (smo vam) iz nebá!
(Trkajo in pijó.)

Franjo (s povzdignjeno čašo).

Na vaše zdravje, milostni gospod!

Vsi.

Na vaše zdravje, milostni gospod!
(Trkajo in pijó.)

Chansonette (ginjeno).

Zahvalim od srcá vas vse lepó!
Ljubezen vaša lajša mi slovó.
Rad rekel bi, da smem:
Na svidenje!

Lovro (stopi predenj).

O, smete rêči, saj sem celo stvar
Razložil oskrbniku: Prosti ste!
Njegov pisar tu, Rajdelj, vam potrdi.

Rajdelj (stopi predenj).

Dà, to je bila zmota, in obsodba
Veljavo je že svojo izgubila.
Kaj morem jaz zató, da oskrbnik
Naš prismojeni je neumnost storil.

Štrukelj.

Kaj praviš, Rajdelj?

Rajdelj (v uhó).

Hlapec je povedal,
Da župnik z vami zdaj bi rad govoril.
(Smeh. — Štrukelj odide, Rajdelj za njim.)

Franjo (Chansonettu).

Sedaj ostanete še lahko tu.

Chansonette.

Ni moči mi, domá me delo čaka,
A drugo leto morda zopet pridem.

Minka (za prizoriščem).

O njem —

Chansonette.

Kaj čujem?

Lovro.

To je Minka, slavček naš.

Ninon.

Qu' avez-vous encore?

Minka.

O njem —

Chansonette.

Chut! Silence!

Minka.

O njem se mi sanjalo
Za mraka je, za dné,
Po njem mi hrepenelo
Jedino je srcé.

Chansonette.

Kaj čujem? Spet prelepi glas —
Kakó njegov me čara kras!

Minka.

In našlo ga je, sreča!
Najlepši ta je dan —
Kakó cvetoči logi,
Kakó je cvetna plan!

Chansonette.

Poslušal rad bi noč in dan,
Kar poje angeljski sopran!

Minka.

V poslednjem mi trenutji
Budí se žalost spet,
In up, ki mi je svetil,
Na novo je odvzet.
Saj ta, ki hotel biti
Prijatelj mu je vsak,
Nas jel je sovražiti,
Dasì nam vsem je drag.

Ninon.

Son coeur s' abrève de joie.

Chansonette.

Eh bien, qu' en dis-tu toi?

Ninon.

En verité, la voix est belle.

Chansonette.

Silence, silence, on vient, c' est elle.

Deveti prizor.

Minka. Majda. Prejšnji. (Pozneje) **sèl.**

Chansonette (gre Minki naproti).

O, ne takó! Saj nisem jezen,
Ublažena je moja žál.
(Poljubi jo na čelo.)
Ostani zdrava, deklica!
To svoto vzemi zdaj od mene.
(Da ji denar.)
O, vem, da v tvojem srci ljúbav
Za njega živo plamení.
(Sklene Minkine in Franjove roke.)
Bog vaju blagoslovi naj,
Ustvari vama sreče raj!

Minka (ginjeno).

Gospod, kako naj vas zahvalim?
Zavriskati, peti
Želí mi srcé

In poleg točiti
Še vroče solzé.
A préveč je sreče,
Saj čutim, da res
Že tukaj obdaja
Radóst me nebes.
O, hvalo iskreno
Do zadnjega dné
Vam zvesto hranilo
Bo moje srcé.
(Minka poljubi Ninoni roko. Ninon jo objame in na čelo poljubi.)
Sèl (pride s pismom in ga Franju oddá.)

Franjo (odpre in čita).

O, kakšne sreče! Službo že imam!

Zbor.

Častitamo, častitamo!

Franjo.

Zahvalim vas, zahvalim vas!
Življenje moje bo odslej
Le tebi, Minka, posvečeno.
(Na vasi se začuje zvon, ki pôje »zdravo Marijo«.)

Minka.

Zahvaljen bodi, dobri Bog,
Ki upnika si nas odrešil.
(Vsi pokleknejo, le Chansonette in Ninon stojita.)

Zbor.

Ave Maria, Devica svetlà!
Tebe pozdravlja priroda zdaj vsa:
V zraku Te hvalijo ptičji glasovi,
Jezerski čisti, srebrni valovi,
Drobne vijolice s sladko vonjavo
Krasno procvitajo Tebi na slavo.
Sape pihljanje in vode šumenje
Tebi oznanja stoterno češčenje!

Ave Maria, Devica svetlà!
Duh te pozdravlja in čustvo srcá:
Naša molitev oblake prešine,
K Tebi se bliža, ki vzor si miline,
Gôri, kjer angelji sveti klečijo,
Blago kraljico tam svojo slavijo.
Glej, nebó, zemlja, človeško življenje,
Tebi izreka brezkončno češčenje!
(Vstanejo.)

Chansonette.

Sedaj pa res je skrajni čas,
Da proti domu se odpravim.
Bog z vami in — na svidenje!

Ninon

Adieu, mes chères! À revoir!

Vsi.

Na zdravje, na svidenje!
(Chansonette in Ninon odideta. Ko začne Franjo peti, obstaneta na griči.)

Franjo.

Bratje, kozarce nalijmo,
Zopet zdravico napijmo —
Vama zvení naj krepkó!
Tukaj sta žila,
V srcih vzbudila
Naših si hvalo zvestó.
Živela, dà, tralala,
Srca vsa blaga svetá!

Zbor.

Živela, dà, tralala,
Srca vsa blaga svetá!

(Ob splošnem veselji pade zavesa.)